

JAN K?TITEL

P?vod materiálu

Martin Fér

Po?adí v lekci

7

Žalmy 37:5-6 Svou cestu sv?? Hospodinu, doufej v n?ho, on sám bude jednat. Dá, že tvoje spravedlnost zazá
í jak sv?tlo, jako polední jas tvoje právo.

Liturgické ?tení-L 3,3-8

Klí?ové pojmy, dobové a textové souvislosti

- Jan K?titel je **zosobn?ním starozákonních p?edpov?dí**. Hospodinovo slovo zní skrze Jana nyní jinou formou. To, co bylo ve SZ ?e?eno, je v Janovi zp?ítomn?no a Janem zt?lesn?no. Hospodinovo slovo je skrze Jana vid?t i slyšet. Jan K?titel je Hospodin?v hlas, ohlašující Hospodinovu blízkost. Jak to ?iní? K?tí, káže a žije ur?itým zp?sobem. Jan?v k?est je bližší kumránskému rituálnímu omývání než pozd?jšímu k?es?anskému k?tu. Za Janem p?icházejí lidé plní svých pr?švih? a chyb, kte?í pot?ebují odpušt?ní a ujišt?ní o tomto odpušt?ní. Své chyby a provin?ní jakoby p?ed Janem, s odpušt?ním, „vyzvraceli“ a on gestem (pono?ením do vody) tuto jejich ne?istotu z nich oplachuje. Jedná jako prorok Elíša (2Kr 5), který malomocného Naámana syrského nechal pono?it práv? v Jordánu. Naáman po k?tu jako by vstoupil do zaslíbené země – aspo? si ji bere sebou dom?. Tak i - - **Jan?v k?est** m?žeme chápat jako p?ipomenutí p?echodu Jordánu: te? vám Hospodin (od n?hož nic ne?ekáte) zase n?co otevírá; nejen skupince vybraných, ale všem (celník?m, voják?m). Jan?v k?est není odznakem sekty „spravedlivých“, ale znamením záchrany pro každého. Jan lidem h?íchy neodpouští, k?tem odpušt?ní h?ích? pouze demonstruje. Ten, kdo bude h?íchy odpoušt?t, a tedy k?tít Duchem svatým, teprve p?ijde za Janem. Jan k?tem pouze p?itakává jejich pokání. Dává najevo, že je správné své h?íchy vyznávat, že je správné po odpušt?ní toužit, odpušt?ní pot?ebovat a být o odpušt?ní ujišt?n.

- V patnáctém roce vlády císa?e Tiberia... Lukášovo podání zakotvuje Jan?v p?íb?h historicky. To je v?bec Lukášova specialita, uvád?t evangelijní p?íb?hy **v historických souvislostech**: „*za dn? judského krále Heroda..., v t?ch dnech, kdy vyšlo na?ízení od císa?e Augusta...*“ - M?žeme se domnívat, že to byl Lukáš?v zp?sob, jak dodat svému vypráv?ní na v?rohodnosti, psal je p?ece jako sv?dectví vznešenému Teofilovi. D?ležit?jší ale je, že tím Lukáš chce vyjád?it, že jeho evangelium (dobrá zpráva o Ježíši Kristu) není n?jaká pohádka nebo legenda, ale p?íb?h, který se v konkrétním ?ase a v konkrétních souvislostech lidí dotýká, a? už se s ním setkali nebo o n?m „jen“ slyšeli zv?stovat. Nap?íklad od proroka Jana, u ?eky Jordánu.

- **zástupy** - Lukáš (na rozdíl od Mk a Mt, kde Jan vede kazatelský monolog) p?ed námi rozvíjí mnohem barvit?jší a zalidn?n?jší p?íb?h, v n?mž se i hojn? diskutuje. U Lukáše se to v?bec všude hemží **zástupy**: Božímu znamení, u?in?nému na Zachariášovi, asistuje „velké množství lidu“ (Lk 1,10); okolnosti Ježíšova narození provázejí davy lidí, zástupy nebeské, houfec pastý?? (Lk 2); v p?íb?hu Jana K?titele (kap.3.) zástupy vycházejí na pouš?, zástupy se ptají, lidé jsou plní o?ekávání, lid je napomínán a je mu kázána radostná zv?st. To je další Lukáš?v d?raz: evangelium není dobrá zpráva pro úzkou skupinku vyvolenc?, nýbrž „pro všechny lid“. Na Teofil?v dotaz: „pro? Jan nekázal v synagóze nebo v chrám?“, m?žeme nechat Lukáše odpov?d?t, že tam by z?ejm? nep?išli ti, co také pot?ebují slyšet o Mesiáši, o odpušt?ní h?ích?, o spravedlivém Božím soudu (celníci, vojáci).

- **¿i¿te pokání** - A jak se taková v¿c projevuje, co to je? Projevuje se jako obrácení; což neznamená obrát o 90 ani o 180 stup¿¿, ale p¿íchýlení se k Bohu Abrahamovu, který ¿ije a jedná v Je¿íši Kristu. Projevuje se jako nastavení ucha, tvá¿e a srdce Kristovu hlasu (souvislost mezi pokáním a blížícím se Bo¿ím královstvím: bez obrácení nelze p¿edávat zprávu o blízkosti království Bo¿ího a ¿ít z ní). Jan své poslucha¿e odkazuje na toho, kdo jde za ním a p¿esahuje ho: významem, tím co bude mluvit a ¿init. Pokání tedy není jen vyznávání h¿ích¿, ale celkové vnit¿ní p¿eorientování se na Krista (nejen slovy, ale srdcem, životem). Pokání je vydat se lepším sm¿rem, než jsme ¿li p¿edtím. Kam, kudy je ten lepší sm¿r? V následování toho, kterému já p¿ipravuji cestu, ¿íká Jan. A aby nebylo pochyb, kdo to je, vzáp¿tí Lukáš uvádí p¿íbh¿h o Je¿íšov¿ k¿tu.

- **k¿est na odpušt¿ní h¿ích¿** - reakce na Janovu (Hospodinovu) zv¿st. Lukáš tu nazna¿uje, že evangelium se nedá naslouchat nezaujat¿. K¿est se tak stává prvním dotekem, po¿átkem osobní ú¿asti na Je¿íšov¿ p¿íbh¿hu. Máme slyšet, že evangelium není pouhá informace. Evangelium se musí ¿lov¿ka dotknout, máme se jím nechat zasáhnout a zm¿nit. A Jan je ten, kdo do této osobní ú¿asti na zv¿sti evangelia zve. Jeho cílem není podat informaci nebo sv¿deckví, ale p¿ivést (katechumena, ¿tená¿e, poslucha¿e) k dotyku, k pro¿itku Bo¿í blízkosti, k ú¿asti na Bo¿ím jednání. Jan tím, že ukazuje na Je¿íše jako toho, kdo je pro život, pro odpušt¿ní... d¿le¿itý, p¿edává štafetu a ¿iní z poslucha¿¿ (z t¿ch, kdo jsou zv¿stí o „spasení Bo¿ím“ dot¿eni) ty, kdo pokračují v uvád¿ní k Je¿íši, k odkazování k n¿mu. K tomu, který k¿tí Duchem svatým, což jinak ¿e¿eno znamená: k tomu, který uvádí do Bo¿í blízkosti. „Lukášovský K¿tíel“ se chová tak nek¿tíelovsky: není tu „vzty¿eným ukazovákem“, nýbr¿ poskytuje „rady“ tak profláklým existencím jako jsou celníci a vojáci. Ne¿íká jim „ned¿lejte to“, ale – dodržujte pravidla, ndrancujte, nevydírejte – tedy nezneužívejte své funkce a moci.

- **hlas volajícího na poušti** - tak volá prorok, tak volá vidoucí, který vidí do lidských srdcí, plných zákrut a bariér. Co je k¿ivého ve vašem srdci, a¿ je p¿ímé! Odstra¿te bariéry, zbouřte zdi, nechte se proniknout Duchem Bo¿ím a podmanit Bo¿ím slovem, které p¿íchází a které prom¿ní pustiny v rozkvetlou zahradu! (Iz 40,3-5). Toto prorocké volání Izajášovo je vloženo do úst Jana K¿tíele a jeho prorocká výzva je vzta¿ena na p¿íchod Kristv¿ (*Mesiáše, spasení Bo¿ího*).

- **pouš¿** - cosi prázdného, vyschlého, pustého. Výmluvný obraz pro nebezpe¿í, smrt, ohrožení a nedostatek. Ale také místo pokušení, zkoušek a rozhodnutí.

- **náš otec jest Abraham** - otec národa, otec víry. Jsme jeho potomci, ¿íkali si Izraelci, pat¿íme Bo¿ímu lidu, máme v n¿m sv¿j podíl a nic se nám nem¿že stát. Jsme tu po staletí; na rozdíl od mnoha zaniklých národ¿ jsme nezni¿itelní. Podobn¿ argumentují i k¿es¿ané – povrchn¿ a sebeuspokojen¿. Je zapot¿ebí, abychom se osvobodili od takové falešné mesiášské p¿edstavy o sob¿ a o své úloze ve sv¿t¿. Abychom p¿estali argumentovat, že jsme tady po staletí, ba tisíciletí a že jsme nezastupitelní. Ohán¿t se tím, že je tady církev tém¿¿ odjak¿iva a že si toho má spole¿nost považovat, to není žádný argument. To, že tady církev existuje, v ¿bec nic neznamená, pokud je zplan¿lá, povrchní. Pokud se mívá s Bo¿ím povoláním, jeho v¿lí a p¿áním, jaký by m¿l jeho ¿lov¿k a jeho lid být, m¿že být mrtvá – a tedy jako mrtvý strom, která nenese ovoce, vy¿ata, vykopána, spálena – a nahrazena n¿kým jiným.

ÚSKALÍ TEXTU

- **Plemeno zmijí, kdo vám ukázal...** Nejde o nadávku. Nejde o to, vyhr¿žkami a zastrašováním p¿ivést zástupy ke k¿tu. Jde o to, aby ti, kdo jsou rozhodnuti jít cestou k¿tu a pokání (cestou p¿ímou, rovnou, bez zákrut a úhybných manévrv¿), byli varováni p¿ed falešnou sebejistotou (nesta¿í, být *d¿tmi Abrahamovými*; je nutné nést ovoce odpovídající nové skute¿nosti *obráceného* (na Krista orientovaného) života.

- Zástupy ochotné ¿init pokání, ne¿íkají „litujeme“, nýbr¿ „co máme d¿lat¿“ Pokání není záležitostí ¿e¿í, ale ¿in¿. Upozorn¿te na to, že Jan nežádá od pok¿t¿ních, aby opustili svá povolání, stali se jeho žáky a p¿evzali jeho zp¿sob života – ale mají být jiní (všímat si pot¿ebných) v rámci svého b¿žného života. To je další

permanentní Lukáš? v d?raz – ohled na všelijak pot?ebné. Když dává odpov?? zástup?m, nejde v ní jen o výzvu k odhodlání zbavit se v?cí, od?íci si n?co, nýbrž rozd?lit se s chudými (Iz 58,7).

- Slyšíme-li **o nastávajícím hn?vu**, p?evazuje v nás dojem, že bychom se vlastn? m?li bát Božího soudu. Avšak Janovo napomínání (které nám snad zní jako hrozby) je Lukášem chápáno jako **radostné zv?stování** (evangelizace) (Lk 3,18). Lidé, p?icházející k Janovi, poslucha?i jeho kázání, vnímají tíhu svých vin a soud považují za logický a nevyhnutelný. Proto v nich Janova ?e? o ohni a seke?e nevzbuzuje strach, nýbrž nad?ji: Z ní totiž jasn? slyší, že tu není jen ten ohe? a sekera, které by zasloužili, ale že tu je východisko: n?kdo ví o cest? ven, n?kdo se odvažuje ?íci, co d?lat, aby trestající ruka nedopadla: ?i?te pokání a dejte se pok?tít na (znamení) odpušt?ní h?ích?.

POM?CKY

- k?estní ná?iní
- fotografie ze k?tu (nejlépe d?tí i dosp?lého)
- mapka nebo obrázek s Jordánem
- stavebnice, z níž p?jde postavit silnice (cesta) klikatá, kopcovitá a cesta p?ímá, rovná

MOTIVA?NÍ UVEDENÍ DO P?ÍB?HU

pro mladší školní v?k:

Po jaké cest? se vám lépe jde nebo jede na kole: po rovné, široké, p?ímé cest? nebo po cest? hrbolaté, plné zatá?ek a kopc?? (Pokud si d?ti vyberou druhou možnost, což je pravd?podobné, m?žete navázat následující otázkou). A co lidé všelijak postižení, jaká pro ty bude lepší cesta? Vypráv?ní pak m?že za?ít odkazem na proroka Jana, který ohlašuje Boží zám?r: vybudovat dobré, p?ímé, bezbariérové cesty (vztahy) mezi lidmi a Bohem a mezi lidmi navzájem. Jan je „Boží hlásná trouba“, oznamující, že všichni mají stejnou, rovnou p?íležitost, p?ipojit se k Božímu „projektu“.

pro st?ední a starší školní v?k:

Víte, jak je pro ?lov?ka s postižením obtížné dostat se n?kam, kam vede hrbolatá, úzká a klikatá cesta? Víte, co jsou bezbariérové stavby? Pro? se stav?jí bezbariérové domy, obchody, nemocnice, školy..? - Aby m?li šanci se tam dostat i ti, kdo by kv?li svému postižení nemohli. Jak je možné pomoci?

Jan K?titel byl takovým pr?kopníkem, ohlašovatelem bezbariérového p?ístupu – k Bohu. Všichni jsme postižení (znehybn?ni) svými vinami a Jan nazna?uje, ohlašuje sch?dnou cestu., možnost. narovnání cesty od Boha k lidem, od lidí k Bohu.

OSNOVY VYPRÁV?NÍ

Zam??te se ve vypráv?ní na to, co Jan ?íká a komu to ?íká a co oni mu na to ?íkají; zam??te se na Jana a na ty zástupy, které za ním vycházely na pouš?. Jan je neváže na sebe, ale odkazuje na Mesiáše, jež p?ichází „pro všechen lid“ (Lk 2,10)

a) osnova pro mladší školní věk:

I. Motivace

II. Jan vystupuje s prorockou zvěstí:

III. Jan káže zástupcem: „Přijte pokání a dejte se pokřtít...“

IV. Zástupy se Jana ptají: „Co máme dělat?“

V. Janova odpověď: „Buďte milosrdní a spravedliví“

b) osnova pro střední a starší školní věk:

I. Motivace

II. Prorocké poslání Jana Křtitele: připravit cestu Mesiáši a k Mesiáši

III. Jan křtí na znamení odpuštění

IV. Vyzývá k pokání, kritizuje sebespokojené

V. Jan ukazuje nový směr

VI. Viditelná proměna – ovoce pokání (spravedlnost a milosrdenství)

VYPRÁVĚNÍ

I. MOTIVACE

Ohlásil se vám na návštěvu někdo důležitý, nějaký vzácný host. Co v takovém případě obvykle uděláte? Asi si trochu uklidíte, upeřete buchtu (spíš maminka), třeba i dáte na stůl. Zapemýšlíte, jak ho pohostíte, co by mohl mít rád. Sundáte si tepláky a vezmete si něco slušnějšího, ustelete si, špinavé ponožky strčíte do pražky nebo alespoň pod postel, aby se návštěva nemusela brodit vašim nepořádkem a překračovat roztahané věci. Taková návštěva člověka dokáže vyprovokovat k tomu, aby si doma dal pár věcí zase do pořádku.

II. PROROCKÉ POSLÁNÍ JANA KŘTITELE: PŘIPRAVIT CESTU MESIÁŠI A K MESIÁŠI

Dnes si vyprávíme o Janu, kterému se říkalo „Křtitel“. Byl to prorok. Jako prorok měl ohlašovat velkou návštěvu. Návštěvu, která všem lidem přinese radost, pomoc, naději (říká se tomu někdy „spása“). Jan Křtitel chodil v okolí řeky Jordán a mluvil o tom, že už brzy přijde Mesiáš - a právě s ním přijde všechno to dobré, na co se mohou lidé těšit. Jan říkal: Připravte mu cestu! Každá díra bude zasypána, co je křivé, se narovná, hrboly na cestách zmizí a všichni konečně poznají, že Bůh přináší radost, pokoj a naději! Možná to zní trochu zvláštně, jako by někdo měl najmout bagry a parní válce a začít opravovat silnice - ale Jan to myslel asi trochu jinak.

Když k nám jde někdo na návštěvu, tak přichází často hlavně proto, aby se s námi setkal. Aby si s námi popovídal. A tak ještě dáležitější než ta vyčená chodba nebo učená buhta je to, jestli se také my s ním vůbec chceme setkat. Jestli stojíme o to, s čím přichází a co nám chce povědět. Jestli o tom budeme přemýšlet, nebo jestli je nám to jedno. Stává se, že si s někým nedovedeme opravdu promluvit, protože jako by nám něco bránilo, jako by v nás byla nějaká hradba: třeba, když jsme si někdy něco ošklivého udělali a teď se stydíme. Nebo když před sebou něco skrýváme. Bojíme se. Nedvědujeme si. Anebo o tu návštěvu ani nestojíme. Chce se nám jít raději na fotbal nebo do kina. To pak rozhovor vážně a z toho setkání nic není.

O něm podobně mluví i Jan Křtitel, když vyzývá: Připravujte cestu Pánu! Někdo přichází a na toto setkání je třeba se připravit. Udělat si čas. Dát stranou vše, co by nám mohlo v setkání s ním bránit. Dát věci do pořádku. A hlavně chtít, aby přišel. Pozor - on už přichází, už je docela blízko.

III. JAN VYZÝVÁ K POKÁNÍ

Jan to říká ještě jinak. Lidi, kteří k němu přicházejí, vyzývá: Přijte pokání a dejte se pokřtít na odpuštění hříchů. Asi samá nesrozumitelná slova. Těba to „pokání“ – víte, co to je? Často se říká, že to znamená něčeho litovat, ale to není úplně přesné. Pokání je obrát. Změna. Když poznám, že jdu špatným směrem, tak se musím vrátit nebo jít jinudy. To je pokání, o kterém mluví Jan. Nejen brečet nad rozlitym mlékem. Nejen si nadávat, jaký jsem špatný. Lidi, je třeba žít jinak! Přestat myslet jenom na sebe a všimnout si, že vedle vás žije někdo, kdo vás potřebuje. Přestat si myslet, že si všechno nějak zařídíte sami, a přijímat věci jako nezasloužený dar. Přestat si myslet, že já jsem ten nejdálejší, okolo kterého se musí všechno točit. Přestat si myslet, že jsem superstar, která nikdy nic nepokazí. A úplně nejlepší pokání bude, když obrátíte svoje oči, svoje srdce, celý svůj život k tomu, který přichází a přináší spásu. On už vám ukáže, co je dáležit.

IV. KŘTÍ NA ZNAMENÍ ODPUŠTĚNÍ, KRITIZUJE SEBESPOKOJENÉ

Přijte pokání a dejte se pokřtít na odpuštění hříchů. To druhé, k němu Jan zve, je křest. Ten Janův vypadal tak, že kdo chtěl být pokřtěn, s tím Jan sestoupil do řeky Jordánu, úplně ho ponořil do vody a pak ho zase vytáhl ven. Taková pořádná koupel, při které si člověk mohl uvědomit, že toho ze sebe potřebuje mnoho umýt, mnoho špíny. Lidské životy občas připomínají skládku odpadu, kterou je třeba vyčistit.

Janův křest je ujištěním o tom, že to jde. Člověk smí doufat, že každý přechvih, každá chyba („hřích“) jde umýt, odpustit. Že se v té špině nemusíme donekonečna topit a dusit. Jan křtil v Jordánu, a tak si všichni mohli také vzpomenout na to, jak kdysi Izraelský národ vstupoval do zaslíbené země. Každý Izraelec musel tenkrát projít Jordánem, nechat za sebou poušť (a spoušť) a vykročit k novému životu v zemi, kterou jim Hospodin daroval. Podobně to lidem připomínal i Janův křest: Nechte za sebou všechno zlé, všechnu spoušť, a vstupte znovu do zaslíbené země. Zkuste to znovu. Hospodin pro vás zase něco dobrého připravuje.

Za Janem, který ohlašoval příchod Mesiáše, přicházelo mnoho lidí. Ale chodili za ním i takoví, kteří po žádné změně netoužili. Brali Jana spíš jen jako zajímavou pouťovou atrakci. U takových si Jan nebral servítky a mluvil k nim docela tvrdě: „Plemeno zmijí, nemyslete si, že stačí mít před druhými jenom spoustu zbožných řečí. Nedomnívejte se, že vám stačí chodit do kostela a o nic víc se nemusíte starat! Říkáte si, že jste praví Izraelci, ti správní věřící - ale Bůh si místo vás najde někoho jiného.“ Tím plemenem zmijí myslel hlavně ty, kteří si o sobě mysleli, že nic až tak moc zlého nedělají, že je to s nimi vlastně v pořádku - a tak vlastně ani žádné odpuštění hříchů nepotřebují. Možná si také v koutku duše říkali, že Mesiáš - až přijde - tak určitě na první návštěvu přijde rovnou k nim.

V. JAN UKAZUJE NOVÝ SMĚR

Jenže Jan se snažil ukázat, že zm?na je pot?ebná. Zvláš? když se blíží ta vzácná návšt?va. P?ichází Mesiáš. Nem?žeme se spokojit s tím, jak na tom jsme, co d?láme. Je pot?eba se zm?nit (a stále m?nit). ?asem se ukáže, že Ježíše - toho Mesiáše, na kterého p?ipravoval Jan - poznají a p?ijmou hlavn? ti, kdo si uv?domí, že toho v život? pot?ebují hodn? zm?nit. Naopak ti, kte?í si o sob? mysleli, že toho až tak moc m?nit nemusí, ti Ježíše nakonec uk?ižovali. Proto Jan stále zd?raz?uje: Kdo se chce setkat s Mesiášem, nesmí si o sob? myslet, že je to s ním v po?ádku.

VI. VIDITELNÁ PROM?NA – OVOCE POKÁNÍ (SPRAVEDLNOSTI A MILOSRDENSTVÍ)

„Ale co máme tedy d?lat?“ ptali se ti, co p?icházeli za Janem. Chceme se zm?nit, ale jak? A Jan jim odpovídal: „Myslete víc na druhé. Nau?te se d?lit o to, co máte. Když máte dvoje oble?ení a potkáte chudáka, který nemá nic, tak mu to jedno dejte. Když má n?kdo hlad, tak mu dejte najíst.“ P?icházeli za Janem i výb?r ?í daní, lidé známí tím, jak z každého um?li vytáhnout co nejvíc pen?z do své vlastní kapsy. Také ti se cht?li zm?nit. T?m Jan ?íkal: „Dodržujte zákony. Neberte od lidí víc, než máte na?ízeno. Nepodvád?jte a neši?te.“ Dokonce p?icházeli i vojáci. Ale i pro ty Jan n?co m?l: „Nedopoušt?jte se násilností, nikoho neokrádejte ani nemu?te, ale chra?te slabé.“ Pro každého m?l Jan radu, jak m?že s tou zm?nou života za?ít. Jak zm?nit život tak, aby z toho m?li užitek druzí lidé. Aby nebyl v nouzi ten, kdo pot?ebuje pomoc. Aby nebyl nikdo utla?ován. Aby nikdo nemusel z?stat sám.

K takové zm?n? života Jan vyzývá. Je to také nejlepší zp?sob, jak se p?ipravit na p?íchod Mesiáše. Vždy? i on bude p?inášet pomoc a radost každému, kdo ji pot?ebuje.

MODLITBA

Pane, d?kujeme, že je odpušt?ní h?ích?. Že, když n?co v život? zkazíme, smíme za?ít znovu. Prosíme, a? si nikdy nemyslíme, že nepot?ebujeme odpušt?ní. A? si o sob? nemyslíme, že nikoho nepot?ebujeme. Otevírej nám o?i, abychom vid?li kolem sebe ty, kdo nás pot?ebují. Amen

PODN?TY PRO ROZHOVOR, Dramatické zpracování, hry

- znáte konto „Bariéry“? Víte, k ?emu slouží?

- v jaké souvislosti jste slyšeli vyjád?ení, že n?kdo „?inil pokání“? ?ím byste slovo „pokání“ nahradili? Zažili jste sami situaci, kdy jste „?inili pokání“? Souvisí pokání s trestem nebo s odpušt?ním?

- vypráv?ní o Janu K?titeli podle Lukáše je plné d?je; pokuste se s d?tmi o dramatické ztvárn?ní (zástupy p?icházejí, Jan jim n?co ?íká, zástupy se ptají...; p?icházejí celníci, ptají se, také vojáci, Jan jim odpovídá...)

- m?žete si zahrát hru ‚Pepí?ku, pípní‘ (u?íme se naslouchat hlasu, poznávat ho, poslouchat, co ?íká...)

Odkaz na pracovní list

[7 Jan K?titel](#)

Odkaz na píse?

[Neskládejte v mocných nad?ji \(EZ632\)](#)

[Zní, zní, zní hlas temný, tichý](#)

[P?ed tvou tvá?í, Pane, nemám v?bec nic](#)

[Probu?me se, k?es?ané, k pokání pravému](#)

[S námi je B?h náš, slyšte, národy](#)

[Život nám ubíhá, den za dnem plyne](#)

[Odpus? \(EZ688\)](#)

[Otevřete brány hradeb kamenných](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

[Mladší školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu - Evangelium Lukášovo](#)

Biblický odkaz (kat)

[Lukáš 3,1–14](#)